

Valtioneuvosto
Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/30163/2023
www.lausuntopalvelu.fi

AMKEN lausunto luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry kannattaa kulttuuripoliittisen selonteon visiota

”Kulttuuripoliittinen selonteko on pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukainen, hallituksen eduskunnalle antama pitkän aikavälin strategia ja toimintasuunnitelma tästä yhteiskuntapolitiikan osa-alueesta. Selonteko käsittelee kulttuurin perustan säilyttämistä, uudistumista ja elinvoimaisuutta sekä kulttuuri- ja luovien alojen toimintaedellytyksiä niiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi.”

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry kannattaa selonteossa 2040-luvulle kurottavaa visiota, koska siinä esitetyt tavoitteet (Kulttuuri on muutosvoima, Kulttuurin tekijät ja sisällöt avainasemassa, Kulttuuri on jokaisenoikeus, Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista) tukevat ammatillisessa koulutuksessa vallitsevaa näkemystä hyvästä yhteiskunnasta.

Selonteon toimenpide-ehdotukset

AMKE pitää raportin toimenpide-ehdotuksista tärkeimpinä ja kiireellisimpinä toteuttaa:

KULTTUURIN PERUSTA TULEVAISUUSKESTÄVÄKSI

AMKE pitää kannatettavana, että selonteossa nostetaan esiin tärkeys panostaa hyvän medialukutaidon ja digitaalisen informaatiolukutaidon laajaan taitokokonaisuuteen. Tekoälyn käytön osaamisesta on muodostumassa tärkeä taito monilla aloilla, myös kulttuurialalla. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus laativat parhaillaan kansallista tekoälyn tukimateriaalia varhaiskasvatukseen, opetuksen ja koulutuksen sekä oppimisen tueksi. Tekoäly on hyvä työkalu yksinkertaisissa tehtävissä, mutta keskustelu tekoälyn roolista luovassa työssä ja vaikutuksesta ihmisten luovuuteen on vielä alkutekijöissään.

KULTTUURIN TEKIJÄT AVAINASEMASSA

Ammatillinen koulutus kouluttaa taide-, musiikki-, teatteri-, tanssi-, viestintä- sekä käsi- ja taideteollisuusaloille ammattiosaajia. AMKE pitää hyvänä, että selonteossa korostetaan taide- ja kulttuurialan opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien tärkeyttä. Tämä edistää työllistymisen mahdollisuuksia alalla, jossa työ koostuu usein erilaisten töiden yhdistelmästä. Kaikissa ammatillisissa perustutkinnoissa on valittavana yrittäjyysopintoja. Yrittäjän ammattitutkinto antaa puolestaan hyvän pohjan yrittäjyyttä harkitsevalle tai jo yrittäjänä toimivalle.

YHTEISTYÖN JA OSALLISUUDEN VOIMA

Ammatillinen koulutus toimii usein maahanmuuttajataustaisten väylänä yhteiskuntaan. Humanistisilla ja taidealoilla oli ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2022 lähes 1600 vieraskielistä opiskelijaa. Tiivis työelämäyhteistyö tarjoaa mahdollisuuksia osallisuuteen, mutta yksilöitä on myös tuettava organisaatioihin kiinnittymisessä. Koulutuskentän (kaikki asteet) ja elinkeinoelämän yhteistyötä kehittämällä vastataan tarpeisiin.

KANSAINVÄLISTYVÄ KULTTUURI

AMKE pitää kannatettavana, että selonteossa painotetaan kansainvälisyyttä. Vuonna 2023 opintoihin liittyvälle ulkomaan jaksolle lähti yhteensä 3724 ammatillisen koulutuksen opiskelijaa. Heistä 440 (12 %) oli humanistisen ja taidealan opiskelijoita. Opiskelijaliikkuvuus ei ole vielä palannut koronaa edeltävälle tasolle. Ammatillisen koulutuksen rahoitusleikkaukset tulevat todennäköisesti vaikeuttamaan opiskelijaliikkuvuuden kasvattamista. Rahoituksen niukentuessa on tärkeää kehittää edelleen myös kansainvälisen yhteistyön muotoja, jotka eivät edellytä opiskelijoiden fyysistä liikkumista toiseen maahan.

LISÄÄ LUOVUUTTA: KULTTUURI YHTEISKUNNALLISENA JA TAOUDELLISENA MUUTOSVOIMANA
Kulttuuriin tulee asennoitua avaimena kestävään yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen muutokseen.

AMKE rooli selonteon toimeenpanossa

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry on ammatillisen koulutuksen järjestäjien etujärjestö. AMKE edistää kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa vaikuttamalla siihen, että koulutuksen järjestäjillä on toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset toteuttaa laadukasta koulutusta yksilöiden ja työelämän tarpeisiin. Ammatillisen peruskoulutuksen tehtävänä on osaltaan varmistaa, että opiskelijat saavat riittävät yleissivistävät edellytykset yhteiskunnassa toimimista varten. Ammatillisen koulutuksen kautta saavutettavat kädentaidot ovat myös olennainen osa kulttuuriperintöämme, joita vaalitaan ensin perustasolla ja myöhemmin jatkuvan oppimisen puitteissa. Ammatillisella koulutuksella on mainituin osin merkittävä rooli kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanossa.

Muita huomioita

Selonteossa tuodaan hyvin esille mm. luovien alojen tilannetta, mutta kädentaitoihin liittyvää osaamista ei juurikaan mainita. Lisäksi on syytä huomioida, että ammatillisen koulutuksen tehtävänä ei ole toimia pelkästään kulttuurialojen kasvatuksellisena ponnahduslautana. Syvällistä ammattiosaamista tarvitaan kulttuurin kaikilla osa-alueilla ja sen riittävyyden turvaamisen tulee olla yksi selonteon lähtökohdista. AMKE esittää siksi, että selonteossa nostetaan esille ammatillisen koulutuksen tarjoamat jatkuvan oppimisen mahdollisuudet kulttuurialalla. Rahoituksesta ja muista resursseista päätettäessä tulee lisäksi huomioida eri alueiden tilanteet esim. kulttuurin saatavuuden näkökulmasta. Lähtökohdan tulee olla kansainvälistymistä tukeva Pohjoismainen viitekehys, jossa kansalliskielten asema turvataan.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Peter Pahlman
asiantuntija

Lisätiedot: asiantuntija Peter Pahlman, 040 015 1324, peter.pahlman@amke.fi